

Ministerie van Justitie en Veiligheid
T.a.v. de heer F.B.J. Grapperhaus
De minister van Justitie en Veiligheid
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

Platform Bijzondere
Opsporingsdiensten

Fiscale Inlichtingen- en
Opsporingsdienst
Rijksgebouw De Knoop
Croeselaan 14
3521 CA Utrecht
Postbus 19266
3501 DG Utrecht

Platform BOD-en

H:

Datum
24 juli 2018

Bijlagen
1

Uw kenmerk
Ons kenmerk
Betreft

Advisering concept wetsvoorstellen boeken 3 tot en met 6
Wetboek van Strafvordering

Zijne Excellentie,

Bij schrijven d.d. 30 november 2017, uw kenmerk , heeft u voor advies voorgelegd het concept-wetsvoorstel Vaststellingswet Boek 3 van het nieuwe Wetboek van Strafvordering (Beslissingen omtrent vervolging), het concept-wetsvoorstel Vaststellingswet Boek 4 van het nieuwe Wetboek van Strafvordering (De berechting), het concept-wetsvoorstel Vaststellingswet Boek 5 van het nieuwe Wetboek van Strafvordering (Rechtsmiddelen) en het concept-wetsvoorstel Vaststellingswet Boek 6 van het nieuwe Wetboek van Strafvordering (Bijzondere regelingen).

Namens de leden van het Platform Bijzondere Opsporingsdiensten maken wij van de gelegenheid gebruik een reactie te geven op de genoemde concept wetsvoorstellen. Onze reactie treft u in de bij deze brief gevoegde bijlage aan.

Graag worden wij op de hoogte gehouden over de verdere voortgang.

Met vriendelijke groet,

De Voorzitter Platform Bijzondere Opsporingsdiensten

Directeur RIOD

BIJLAGE 1 – bij brief met kenmerk

Reactie Platform Bijzondere Opsporingsdiensten inzake het concept-wetsvoorstel Vaststellingswet Boek 3 van het nieuwe Wetboek van Strafvordering (Beslissingen omtrent vervolging), het concept-wetsvoorstel Vaststellingswet Boek 4 van het nieuwe Wetboek van Strafvordering (De berechting), het concept-wetsvoorstel Vaststellingswet Boek 5 van het nieuwe Wetboek van Strafvordering (Rechtsmiddelen) en het concept-wetsvoorstel Vaststellingswet Boek 6 van het nieuwe Wetboek van Strafvordering (Bijzondere regelingen).

Opbouw van deze reactie

In deze reactie zullen de opmerkingen de indeling van de verschillende boeken volgen. Voordat een inhoudelijke reactie op diverse onderwerpen in de Boeken 3 tot en met 6 wordt gegeven, volgen eerst enkele meer algemene opmerkingen.

Wijzigingen in de Boeken 1 en 2

In februari 2017 zijn de conceptvoorstellen voor (kort gezegd) de Boeken 1 en 2 van het gemoderniseerde Wetboek van Strafvordering ter consultatie voorgelegd aan diverse organisaties, waaronder het Platform. Het Platform heeft daarop gereageerd door middel van de formele consultatiereactie van 26 juni 2017. Ten tijde van deze consultatie waren zoals bekend, nog niet alle onderwerpen in de Boeken 1 en 2 uitgekristalliseerd. Als voorbeeld wordt in dit verband onder andere verwezen naar de vereenvoudiging van de verdenkingscriteria. Daarnaast waren bepaalde regelingen nog in een meer of minder gevorderd stadium van bewerking, zoals de regeling omtrent het onderzoek in elektronische gegevensdragers,¹ de regeling over de inbeslagneming van voorwerpen en gegevens die mogelijk onder de bescherming van het professioneel verschoningsrecht vallen² en de aanpassing van diverse bevoegdheden in Boek 2 als gevolg van het afschaffen van het strafrechtelijk financieel onderzoek.³

Hoewel de verschillende boeken niet tegelijkertijd in formele consultatie zijn gegaan, kunnen de gevolgen van wijzigingen in het ene boek voor een ander boek niet los van elkaar worden gezien. Om die reden zal in dit advies ook aandacht worden geschonken aan de gevolgen van wijzigingen in de Boeken 1 en 2 voor de voorgestelde Boeken 3 tot en met 6, voor zover dat op dit moment voorzienbaar is. Het Platform doet het aanbod om met het Ministerie van Justitie & Veiligheid in gesprek te blijven over en inhoudelijke ondersteuning te bieden aan de totstandkoming van nieuwe wetgeving ten aanzien van de onderwerpen die doorwerking hebben in de verschillende boeken. Dit is van belang voor de consistentie van het gehele moderne Wetboek van Strafvordering, alsmede de houdbaarheid van de wetswijzigingen in de toekomst en de uitvoerbaarheid van die wijzigingen in de praktijk.

Impact op uitvoeringsconsequenties

Naast de onderhavige voorstellen zullen de komende jaren mogelijk nog andere wetsvoorstellen het licht gaan zien die direct of indirect gaan bijdragen aan de modernisering van het Wetboek van Strafvordering. Net als de voorstellen voor de Boeken 1 tot en met 6 van het gemoderniseerde Wetboek van Strafvordering zullen

¹ Zie Titel 7.4 van Boek 2 (versie februari 2017) (art. 2.7.4.1.1 en verder).

² Zie Titel 7.6 van Boek 2 (versie februari 2017) (art. 2.7.6.1.1 en verder).

³ Zie pag. 172 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 2 (versie februari 2017).

sommige van die voorstellen slechts een systematische ordening beogen, maar andere zullen meer inhoudelijke wijzigingen tot stand gaan brengen. Het blijft op dit moment dus lastig om te overzien hoe alle voorstellen en denkrichtingen uiteindelijk zullen uitwerken en of en in hoeverre ze invloed op elkaar zullen uitoefenen.

Hetzelfde kan gezegd worden over de mogelijke uitvoeringsconsequenties die de invoering van de Boeken 1 tot en met 6 in hun huidige vorm met zich meebrengt. Het is immers niet onwaarschijnlijk dat de voorstellen zoals die in de onderhavige conceptstukken zijn uiteengezet, uiteindelijk in meer of minder gewijzigde vorm in het Staatsblad zullen worden gepubliceerd. Dit wordt door de wetgever ook meerdere malen onderkend.⁴ Het Platform hecht eraan om ook in deze formele consultatie een voorbehoud te maken met betrekking tot de her en der in de concepttoelichting vermelde opmerkingen dat de uitvoeringsconsequenties voor de praktijk zoals ingeschat op grond van de huidige stand van zaken in de onderhavige conceptteksten, nihil of slechts zeer gering zullen zijn.⁵ Indien op een later tijdstip in het wetgevingsproces aanpassingen in deze en toekomstige, samenhangende voorstellen blijken te worden doorgevoerd, kan een nieuwe inschatting van de uitvoeringsconsequenties van die wijzigingen immers anders uitvallen.

Toezicht op de opsporing

In de Contourennota over de modernisering van het Wetboek van Strafvordering zijn enkele passages⁶ opgenomen over het toezicht op het strafvorderlijke optreden van de overheid, waaronder in het bijzonder de rechterlijke controle op de naleving van vormvoorschriften. Ook in de onderhavige boeken wordt op enkele plaatsen gesproken over toezicht op strafvorderlijk optreden.⁷ In het bijzonder vormt het huidige artikel 359a een kader voor de rechterlijke toetsing van strafvorderlijk optreden. In het onderhavige voorstel worden de mogelijke sancties op vormverzuimen niet langer in één artikel opgenomen, maar verspreid over de verschillende boeken.⁸

Het is uiteraard van belang dat de geldende vormvoorschriften door de opsporingsinstanties en het openbaar ministerie worden nageleefd. Dit draagt immers bij aan de legitimiteit van het strafvorderlijke overheidsoptreden en daarmee aan de mate van vertrouwen dat burgers en professionals in de strafrechtspleging kunnen stellen.

Het is echter maar de vraag of rechterlijk, alsmede intern en extern toezicht op strafvorderlijk optreden uitputtend zouden moeten worden geregeld in het Wetboek van Strafvordering. Het huidige artikel 359a en de jurisprudentie van de Hoge Raad hierop als rechterlijke toetsing van strafvorderlijk optreden voldoet in de praktijk goed. Het wettelijke gezag van de officier van justitie over de opsporingsinstanties is een ander goed voorbeeld, evenals het systeem waarin een hogere autoriteit bij de beslissing tot uitoefening van een bevoegdheid is betrokken naar mate de inbreuk op

⁴ Zie bijvoorbeeld pag. 25 en 48 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 1 (versie februari 2017), pag. 77 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 2 (versie februari 2017) en pag. 77 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6.

⁵ Zie bijvoorbeeld § 9.5.2 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6 (p. 78).

⁶ *Kamerstukken II 2015/16*, 29 279, nr. 278, p. 19-20 en p. 102-104.

⁷ Zie pag. 87-88 van de concepttoelichting op Boek 4, onder verwijzing naar het WODC-onderzoek ter zake, alsmede pag. 24 en 92 van de concepttoelichting op Boek 5 ter zake het toezicht van de rechter-commissaris op onder andere de rechtmatigheid van het opsporingsonderzoek.

⁸ Resp. art. 3.1.8 (niet-ontvankelijkheid OM), art. 4.3.2.6 (bewijsuitsluiting) en art. 44b WvSr (strafvermindering).

grondrechten van een (al dan niet verdachte) burger groter is. Daarnaast vindt er ook nu al op een of andere wijze extern toezicht plaats, onder meer in de vorm van klachtencommissies, de Nationale Ombudsman en de media. Voor het overige zou het op juiste en integere wijze strafvorderlijk optreden primair in handen moeten liggen van de verschillende ketenpartners in de opsporing. Daarbij wordt – ook nu al – onder andere gebruik gemaakt van interne maatregelen zoals her- en bijscholing van opsporingsmedewerkers, die mede tot doel hebben om onrechtmatig strafvorderlijk optreden te voorkomen. Op basis van het bovenstaande is het Platform nog niet overtuigd van de noodzaak tot een verdere uitbreiding van de vormen van toezicht.

Boek 3: Beslissingen omtrent vervolging

Een aantal van de in dit boek opgenomen bepalingen en de bijbehorende toelichting in de conceptmemorie geven aanleiding tot het maken van opmerkingen.

De eerste opmerking betreft de bepaling van artikel 3.1.5 jo. artikel 2.10.5.4, waarin wordt bepaald dat de rechter-commissaris, onder andere, op verzoek van de verdachte de voortgang van het onderzoek kan beoordelen en de officier van justitie in dat verband een termijn kan stellen voor het nemen van een vervolgingsbeslissing. Tevens wordt de mogelijkheid gehandhaafd dat de rechter-commissaris een zaak kan voorleggen aan de rechtbank met het oog op een beëindiging van die zaak. Met deze bepalingen komt tot uitdrukking dat de wetgever een voortvarend opsporingsonderzoek voor ogen heeft.

Hoewel de uiteindelijke impact van deze bepalingen voor de opsporingspraktijk nog niet duidelijk is, valt te verwachten dat de druk om een opsporingsonderzoek voortvarend af te ronden verder toeneemt.

De tweede opmerking betreft de bepalingen van artikel 3.2.1 en verder. Naast het handhaven van de mogelijkheid van beklag tegen het uitblijven van vervolging wordt de mogelijkheid geopend voor een belanghebbende⁹ om te klagen over het uitblijven van opsporing.

Ook ten aanzien van deze wijziging is het momenteel nog onduidelijk wat de impact op de praktijk zal zijn. Voorzienbaar is echter dat het aantal klachten over het uitblijven van opsporing zal toenemen. De vraag is of dit een wenselijke ontwikkeling is. De ook in de conceptmemorie geuite constatering dat in beginsel vervolging wordt ingesteld in de meeste zaken waarin een misdrijf is geconstateerd, past immers al geruime tijd niet meer bij de feitelijke stand van zaken. Dit handhavingstekort noopt inderdaad tot het voeren van beleid: het maken van een verantwoorde selectie van feiten die wel worden onderzocht en vervolgd en die waarbij geen opsporingsonderzoek plaatsvindt en in beginsel dus ook niet zullen worden vervolgd.¹⁰ Daar wordt door de wetgever tegenover gesteld dat steeds meer wordt verondersteld dat slachtoffers recht hebben op strafrechtelijk onderzoek en berechting van de verdachte. Algemene verklaringen als capaciteitsgebrek, hoge aantallen kale beleidssepots en technische sepots wegens ondeugdelijke processen-verbaal worden

⁹ Waarbij het op zich niet geheel ondenkbaar is dat ook belangenorganisaties een klaagschrift zouden kunnen indienen tegen het niet opsporen van een door hen gemelde zaak.

¹⁰ Zie pag. 9 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 3.

kennelijk niet meer toereikend geacht.¹¹

Verder stelt de wetgever dat, indien duidelijk is dat in de zaak waarover de belanghebbende klaagt, geen of ontoereikende pogingen tot opsporing hebben plaatsgevonden terwijl de mogelijkheid van een kansrijke vervolging niet op voorhand is uitgesloten, het gerechtshof kan besluiten tot het geven van een bevel tot opsporing. Van een zaak die bewijsbaar en strafbaar is, zal moeten worden gezien of terecht van vervolging is afgezien. Anderzijds zullen zaken waarin geen opsporingsindicatie aanwezig is, niet alsnog in de opsporing betrokken hoeven te worden. Het opportuniteitsbeginsel blijft echter onverkort gelden en een verantwoorde toepassing van de beleidsruimte zal in de regel leiden tot afwijzing van het beklag, aldus de wetgever.¹²

Met name capaciteitsgebrek, zowel bij de opsporingsinstanties als het openbaar ministerie, alsmede het gegeven dat de schaarse middelen zo doelmatig en gericht mogelijk moeten worden ingezet, zullen ook in de toekomst echter de voornaamste redenen zijn dat een concreet strafbaar feit niet kan worden onderzocht, laat staan vervolgd. Sepots vinden vaker plaats om andere redenen dan die de wetgever noemt. Een technisch sepot ligt bijvoorbeeld eerder voor de hand in zaken waarin na, soms langdurig, opsporingsonderzoek toch onvoldoende bewijs is gevonden, waardoor dat onderzoek op een gegeven moment stagneert of zal moeten worden stopgezet. Een ondeugdelijk proces-verbaal kan in de regel immers nog worden hersteld of aangevuld.

De beleidsdomeinen waar de Bijzondere Opsporingsdiensten mee zijn belast, onderscheiden zich doordat een groot deel van de handhaving niet alleen aan de opsporing, maar ook aan toezichthouders is toegekend. Voor geconstateerde strafbare feiten kunnen zowel bestuurlijke als strafrechtelijke sancties worden opgelegd waarbij het strafrecht is bedoeld als een optimum remedium. De keuze voor een bestuurlijke dan wel strafrechtelijke handhaving wordt voor een groot deel beleidsmatig bepaald op basis van op bestuurlijk niveau vastgestelde richtlijnen, aanwijzingen en protocollen. Het Platform acht het niet wenselijk dat, in de gevallen waar de overtredingen zien op ordeningswetgeving waarbij particuliere partijen geen direct belang hebben, een klachtprocedure open wordt gesteld voor het uitblijven van opsporing en vervolging. De keuze voor een bestuurlijke dan wel strafrechtelijke afdoening wordt in die gevallen doorgaans op basis van bestuurlijk vastgestelde criteria bepaald door de toezichthouder, de opsporingsdienst en het Openbaar Ministerie waarbij een evenwichtige handhaving met effect voorop staat.

Gelet op het voorgaande wordt ontraden om ook tegen het uitblijven van opsporing beklag mogelijk te maken.

Een derde opmerking betreft artikel 3.1.4, vierde lid. Hierin wordt bepaald dat de officier van justitie aan de verdachte mededeling doet van het instellen van een opsporingsonderzoek, indien die verdachte eerder een kennisgeving van niet verdere vervolging heeft ontvangen. Uitstel van deze mededeling is alleen mogelijk indien daardoor het onderzoek 'ernstig' wordt geschaad. In de toelichting wordt dit

¹¹ Zie pag. 10 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 3.

¹² Zie pag. 21 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 3.

omschreven als 'indien een onderzoeksbelang dit *dringend* vordert'.¹³

De reden van de toevoeging van het woord 'ernstig' is echter niet nader toegelicht. Ook elders in de toelichting wordt niet gesproken van een 'ernstig' geschaad belang van het onderzoek.¹⁴ Een onderzoek is doorgaans al voldoende geschaad door de enkele mededeling aan de verdachte dat (her)opening daarvan heeft plaatsgevonden, bijvoorbeeld omdat het kan gaan om omstandigheden die hetzij later aan het licht zijn gekomen dan wel nog niet zijn onderzocht.¹⁵

Gelet op het voorgaande stelt het Platform voor om het woord 'ernstig' in artikel 3.1.4, vierde lid te schrappen.

Boek 4: Berechting

De in dit boek opgenomen bepalingen en de bijbehorende toelichting in de conceptmemorie geven geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. Met de inhoud en strekking van de bepalingen en toelichting betreffende dit boek kan derhalve worden ingestemd.

Wel geeft het Platform ten aanzien van artikel 4.2.4.3.2 nog in overweging om het mogelijk te maken dat een getuige de mogelijkheid krijgt om domicilie te kiezen in plaats van zijn eigen woon- of verblijfadres op te geven. Het kiezen van domicilie speelt met name bij personen die vanwege hun beroepsmatige betrokkenheid als getuige worden opgeroepen, zoals opsporingsambtenaren. Het is bovendien al jaren gebruikelijk dat de rechter toestaat dat getuigen domicilie kiezen op het (kantoor)adres waar zij doorgaans hun werkzaamheden verrichten. Deze mogelijkheid is een goed alternatief in die gevallen waarin er geen of onvoldoende grond bestaat voor het vermoeden dat de getuige in verband met het afleggen van zijn verklaring overlast zal ondervinden of in de uitoefening van zijn beroep zal worden belemmerd. Op deze wijze wordt ook recht gedaan aan de gerechtvaardigde belangen van getuigen, zoals het recht op privacy.¹⁶

Boek 5: Rechtsmiddelen

De in dit boek opgenomen bepalingen en de bijbehorende toelichting in de conceptmemorie geven geen aanleiding tot het maken van opmerkingen. Met de inhoud en strekking van de bepalingen en toelichting betreffende dit boek kan derhalve worden ingestemd.

Boek 6: Bijzondere regelingen

Een aantal van de in dit boek opgenomen bepalingen en de bijbehorende toelichting in de conceptmemorie geven aanleiding tot het maken van opmerkingen. Het betreft de

¹³ Zie pag. 33 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 3.

¹⁴ Zie bijvoorbeeld pag. 11 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 3: "Voorstelbaar is echter dat [...] *vanwege het belang van het onderzoek* daarover niet meteen mededeling wordt gedaan."

¹⁵ Zie ook pag. 14 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 3.

¹⁶ Zie ook pag. 45-46 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 4.

onderwerpen:

- Ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel (Titel 4.1);
- Beklag tegen inbeslagneming (Titel 4.2);
- Schadevergoeding en kosten (Hoofdstuk 6).

Titel 4.1: Ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel

Het Platform vraagt op deze plaats aandacht voor de samenloop tussen het huidige strafrechtelijk financieel onderzoek en de ontnemingsprocedure en voor de mogelijke gevolgen die het afschaffen van het strafrechtelijk financieel onderzoek (verder sfo) met zich meebrengt.

Huidige regeling

In de huidige regeling wordt de ontnemingsvordering formeel gescheiden behandeld van het opsporingsonderzoek in de hoofdzaak en kan voor het onderzoek naar wederrechtelijk verkregen voordeel een sfo worden gevorderd bij de rechter commissaris. Het sfo is geen verplichte voorwaarde voor de start van een (financieel) onderzoek voor de ontneming, maar het biedt de opsporingsambtenaar en de officier van justitie een aantal specifieke bevoegdheden.¹⁷ Als de machtiging sfo eenmaal door de rechter commissaris wordt afgegeven, dan kunnen deze bevoegdheden op basis van deze machtiging worden toegepast. Het sfo heeft daarnaast een heimelijk karakter, wat inhoudt dat de bekendmaking van het sfo kan worden uitgesteld tot aan het requisitoir van de officier van justitie tijdens het onderzoek ter terechtzitting¹⁸. In de praktijk wordt het sfo aangevraagd in ingewikkelde onderzoeken.

Wetsvoorstel

De wetgever heeft met de nieuwe regeling een voortvarende uitvoering van de strafvordering in ontnemingszaken voor ogen en streeft er om die reden naar de behandeling van de ontnemingszaak en de hoofdzaak zo veel mogelijk gelijktijdig te laten plaatsvinden. In dat verband wordt voorgesteld het dwingende voorschrift dat de ontneming in een afzonderlijke procedure moet plaatsvinden en de mogelijkheid om een apart sfo te vorderen, te laten vervallen. Bij de afschaffing van het sfo zouden volgens de Contourennota en conceptmemorie van toelichting op dit wetsvoorstel, de bestaande bevoegdheden die het sfo kent, behouden blijven.¹⁹ Daarnaast wordt de regeling voor het leggen van conservatoir beslag aangepast²⁰ en wordt voorzien in een verheldering van de mogelijkheden tot het verrichten van financieel onderzoek.²¹ Laatstgenoemde komt tot uitdrukking in een gelijkstellingbepaling in Boek 2 waarin – kort gezegd – verduidelijkt wordt dat de "reguliere" opsporingsbevoegdheden ook kunnen worden toegepast in het kader van de bepaling van wederrechtelijk verkregen voordeel.²² Deze wijzigingen zullen tot gevolg hebben dat de huidige hoofdregel:

¹⁷ Het betreft de zelfstandige bevoegdheid van de opsporingsambtenaar om gegevens te vorderen bij derden, zie de huidige bepaling van art. 126a WvSv, en de zelfstandige bevoegdheid van de officier van justitie tot het leggen van conservatoir beslag, zie de huidige bepaling van art. 126b jo 94a Sv.

¹⁸ Zie het huidige art. 126f WvSv

¹⁹ Zie pag. 41 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6 en pag. 98 van de Contourennota.

²⁰ Zie de voorgestelde wijziging van het huidige art. 103 WvSv naar art. 2.7.2.3.2

²¹ Zie pag. 40 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6.

²² Zie art. 2.1.3.2 zoals voorgesteld in het conceptwetsvoorstel Boek 6 en pag. 41 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6.

"Ontnemingszaak en hoofdzaak worden gescheiden behandeld" wordt omgezet in de hoofdregel: "Ontnemingszaak en hoofdzaak worden in beginsel tegelijkertijd behandeld".

Het Platform erkent de noodzaak om in een zo vroeg mogelijk stadium te starten met het financieel onderzoek voor de ontneming zonder voorbehoud, en juicht het opheffen van onduidelijkheid over de mogelijkheden van inzet van opsporingsbevoegdheden toe. Daarentegen komt het Platform wel tot de conclusie dat, in tegenstelling tot wat gesteld wordt in de conceptmemorie en de Contourennota, door de voorgestelde wijzigingen een aantal bevoegdheden en voordelen voor de opsporing en vervolging komen te vervallen. Hiervoor vraagt het Platform de aandacht.

Het instellen van een sfo heeft op dit moment als eerste voordeel dat de hoofdzaak zelf geen onnodige vertraging oploopt vanwege de financiële complexiteit van de ontnemingsprocedure in ingewikkelde financiële onderzoeken. Als tweede voordeel van het instellen van een sfo kan worden genoemd, de lage (administratieve) werklasten. Dit voordeel komt duidelijk naar voren ten aanzien van de machtiging van de rechter-commissaris tot het instellen van een sfo, die de opsporingsambtenaar of de officier van justitie in staat stelt om gedurende het hele verdere onderzoek zelfstandig de volgende bevoegdheden toe te passen:

- Het vorderen van gegevens bij derden (art. 126a lid 1 WvSv²³),
- Het leggen van conservatoir beslag (art. 126b WvSv²⁴),

Het starten van een sfo heeft als derde groot voordeel dat het onderzoek een heimelijk karakter heeft waardoor de betrokkenen zo lang mogelijk onwetend blijven van het onderzoek²⁵. Het Platform pleit voor het behoud van deze voordelen en bevoegdheden en zal dit hieronder nader toelichten.

Behoud van zelfstandige bevoegdheid om gegevens te vorderen:

Op basis van het huidige artikel 126a WvSv kan de opsporingsambtenaar door het tonen van de machtiging sfo van de rechter commissaris gegevens vorderen bij derden. Buiten het algemene voorschrift dat van de vordering en de daarop volgende opsporingshandelingen proces-verbaal wordt opgemaakt²⁶, zijn hier geen verdere formaliteiten aan gesteld. Op basis van de gelijkheidsbepaling in het wetsvoorstel zal het vorderen van gegevens in de toekomst gebaseerd worden op artikel 2.7.3.3.3 (126nd WvSv). Dat betekent dat het vorderen van gegevens voortaan voorbehouden is aan de officier van justitie. Door deze wijziging zullen de administratieve werklasten toenemen. Dit komt doordat voor elke toepassing een nieuw bevel zal moeten worden gegeven door de officier van justitie en een nieuwe aanvraag moet worden gedaan door de opsporingsambtenaar. Zeker wanneer er bij meerdere derden gegevens moeten worden gevorderd, is goed voorstelbaar dat hierdoor de administratieve werklasten behoorlijk zullen stijgen. Dit aspect staat haaks op het uitgangspunt in de conceptmemorie en de Contourennota waar wordt opgemerkt dat het afschaffen van het sfo geen gevolgen zal hebben voor de bestaande bevoegdheden.²⁷

²³ Vgl. thans art. 126a WvSv, zoals voorzien in art. 2.7.3.3.3.

²⁴ Vgl. thans art. 126b jo. art. 94a WvSv, zoals voorzien in art. 2.7.2.3.2.

²⁵ Zie thans art. 126f WvSv

²⁶ Zie de algemene bepaling over het opmaken van een proces-verbaal door de opsporingsambtenaar in het artikel 152 WvSv.

²⁷ Zie *Kamerstukken II 2015/16*, 29 279, nr. 278, p. 55 en 98.

Het Platform pleit er voor de zelfstandige uitoefening van bevoegdheden door opsporingsambtenaren in het kader van financieel onderzoek voor de ontneming te behouden, door in Boek 2 in art. 2.7.3.3.3 een aanvullende koepelbepaling op te nemen die het mogelijk maakt voor de opsporingsambtenaar om tijdens het financieel onderzoek voor de ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, eventueel na een algemene machtiging van de rechter commissaris of de officier van justitie, op eigen titel gegevens te kunnen vorderen bij derden.

Huidige regeling machtiging rechter-commissaris t.b.v. conservatoir beslag

Op basis van het huidige artikel 126b WvSv kan de officier van justitie binnen een sfo conservatoir beslag leggen op voorwerpen, zonder dat daarvoor telkens een aparte machtiging van de rechter commissaris nodig is. In het wetsvoorstel wordt dit vervangen door een nieuwe regeling in Boek 2 in artikel 2.7.2.3.2. Op basis van deze bepaling kan de officier van justitie een machtiging vorderen voor het leggen van conservatoir beslag op voorwerpen tot een maximum bedrag gedurende een periode van ten hoogste 3 maanden²⁸. De termijn kan telkens ten hoogste met drie maanden worden verlengd.

In de toelichting op Boek 6 wordt opgemerkt dat nieuwe regeling in Boek 2 is opgenomen zodat het telkens opnieuw bij de rechter-commissaris aanvragen van een machtiging ter inbeslagneming tot bewaring van het recht op verhaal is ondervangen.²⁹ Dit is echter maar ten dele het geval aangezien de huidige regeling van art. 126b WvSv de beperkingen ten aanzien van het bedrag en de termijn niet kent. Ook deze wijzigingen brengen een aanzienlijke toename van administratieve lasten en een aantal nadelen met zich mee. Dit wordt hieronder nader toegelicht.

Algemene administratieve lastenvermeerdering en gevolgen van de maximale termijn

De extra administratieve lasten zien op het proces vanaf de aanvraag tot en met het verlenen van de machtiging en raken meerder functionarissen. Ten eerste zal de officier van justitie bij de rechter-commissaris een machtiging conservatoir beslag moeten aanvragen als hij voornemens is om beslag te gaan leggen.³⁰ Ten tweede zal de rechter-commissaris die vordering op zijn beurt moeten beoordelen en schriftelijk moeten afwijzen dan wel verlenen. Ten derde zal, voordat de officier van justitie een vordering kan indienen, de opsporingsambtenaar in een proces-verbaal moeten onderbouwen waarom een machtiging voor conservatoir beslag afgegeven zou moeten worden en eventueel voor welk bedrag. De afgegeven machtiging zal ten slotte door de opsporingsambtenaar moeten worden betekend.

Ten aanzien van de machtiging tot conservatoir beslag is in het voorgestelde artikel 2.7.2.3.2 opgenomen dat deze machtiging kan worden afgegeven voor een periode van ten hoogste drie maanden, welke telkens met ten hoogste drie maanden kan worden verlengd. Dat betekent dat in de gevallen dat het onderzoek langer duurt, alle hiervoor genoemde handelingen om de drie maanden zullen moeten worden herhaald. Dit zal naar verwachting veel voorkomen omdat een groot deel van de financiële onderzoeken vanwege de complexiteit langer dan drie maanden duurt en kan zelfs

²⁸ Zie pag. 43 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6 en pag. 172/173 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 2 (versie februari 2017). Art. 2.7.2.3.2 is gebaseerd op het huidige art. 103 WvSv.

²⁹ Zie pag. 43 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6.

³⁰ Dit geldt overigens ook voor de huidige machtigingen ex artikel 103 van het Wetboek van Strafvordering.

uitlopen tot een jaar of langer. Dat is met name het geval als op voorhand niet duidelijk is waar het wederrechtelijk verkregen vermogen zich bevindt of wat de exacte omvang is.

Het totaal van deze handelingen voor de opsporing, het OM en de rechter commissaris worden in de huidige praktijk in één keer ondervangen door het afgeven van de machtiging door de rechter commissaris tot het instellen van een strafrechtelijk financieel onderzoek³¹. Het Platform stelt daarom voor om in ieder geval de termijn voor de geldigheid van een machtiging ex artikel 2.7.2.3.2 gelijk te stellen aan de duur van het financieel onderzoek ten behoeve van de ontnemingsprocedure. Mocht er behoefte zijn aan tussentijdse rechterlijke toetsing dan stelt het Platform een regeling voor overeenkomstig het huidige artikel 126 lid 5 WvSv waarin staat dat de officier van justitie de rechter commissaris en/of de rechtbank periodiek informeert over de voortgang van het financieel onderzoek.

Maximumbedrag

Ten aanzien van het maximumbedrag dat de rechter-commissaris opneemt in de machtiging conservatoir beslag als bedoeld in artikel 2.7.2.3.2, tweede en derde lid, is in de concept toelichting op Boek 6 vermeld dat dit het maximumbedrag is ter waarde waarvan de officier van justitie voornemens is conservatoir beslag te leggen respectievelijk ter waarde waarvan voorwerpen in beslag kunnen worden genomen c.q. "gerechtigd is conservatoir beslag te leggen".³² Met name de laatste zinsnede lijkt in tegenspraak met het arrest van de Hoge Raad van 13 februari 2018. In dat arrest heeft de Hoge Raad geoordeeld dat "moet worden aangenomen dat met de vermelding van een maximumbedrag" in een machtiging ex artikel 103 van het Wetboek van Strafvordering "niet is beoogd het maximale bedrag aan te geven waarvoor beslag mag worden gelegd, maar het bedrag waarvoor de beslaglegger een vordering op de beslagdebiteur pretendeert en verhaal beoogt te zoeken. Een andere opvatting zou namelijk kunnen meebrengen dat het OM in zijn recht van verhaal zou kunnen worden beknot ingeval ook andere crediteuren hun verhaalsrechten zouden uitoefenen. (vgl. HR 31-01-2006, ECLI:NL:HR:2006:AU4691)." Het Platform stelt voor om artikel 2.7.2.3.2, tweede lid, onderdeel b en derde lid in overeenstemming te brengen met genoemde uitspraak van de Hoge Raad door hierin geen maximum bedrag op te nemen.

Heimelijk karakter sfo

In het huidige artikel 126f lid 3 WvSv is bepaald dat het sfo pas aan de betrokkene hoeft te worden betekend op het moment dat het sfo door de officier van justitie wordt gesloten.³³ Tot die tijd heeft de onderzochte persoon geen recht om te weten dat er tegen hem een sfo is ingesteld.³⁴ Dit geeft het sfo de facto een heimelijk karakter. De achterliggende gedachte is dat onderzochte persoon zo lang als nodig onwetend dient te blijven van het onderzoek om te voorkomen dat het vermogen

³¹ Zie het huidige art. 126b WvSv.

³² Zie pag. 43 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6 en pag. 172/173 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 2 (versie februari 2017). Art. 2.7.2.3.2 is gebaseerd op het huidige art. 103 WvSv.

³³ Kamerstukken II 1989/90, 21 504, nr. 3 (MvT, pag. 34)

³⁴ Tekst en Commentaar Strafvordering, Sluiting en heropening/kennisneming stukken bij: Wetboek van Strafvordering, art. 127 Sv, V. Mul, Kluwer Navigator, 01-07-2011 tot heden, en zie ook art. 126f, derde lid WvSv, alsmede art. 311, eerste lid WvSv (voorgesteld art. 4.2.4.10.1, tweede lid).

buiten het zicht of beschikking van justitie wordt gebracht.³⁵ In tegenstelling tot de opsporing kan het voor de betrokkenen immers relatief eenvoudig zijn om het vermogen (in het buitenland) te verplaatsen. In het nieuwe wetsvoorstel is geen bepaling opgenomen die het heimelijk karakter waarborgt van een ontnemingsprocedure. Om de slagvaardigheid van de huidige regeling te behouden wordt de wetgever in overweging gegeven hiervoor een extra bepaling op te nemen in boek 6 die in de lijn is met het huidige art. 126f lid 3 Sv.

Gescheiden procedure

Zoals in de concepttoelichting wordt opgemerkt, kan de behandeling ter terechtzitting van de hoofdzaak en de ontnemingsvordering ook nu al gelijktijdig plaatsvinden, in de gevallen dat het onderzoek naar het wederrechtelijk verkregen vermogen niet meer tijd vraagt dan het onderzoek naar het begane feit.³⁶

De ervaring leert echter dat het achterhalen en afpakken van wederrechtelijk verkregen vermogen in middelgrote tot grote en/of complexe (fraude)onderzoeken vrijwel altijd een lange adem vereist. Dit gaat in de regel gepaard met het openen van een sfo waardoor dit onderzoek feitelijk van het onderzoek in de hoofdzaak gescheiden wordt.³⁷ Volgens de concepttoelichting zal een gescheiden behandeling in de toekomst alleen aan de orde zijn indien de ontnemingsprocedure dermate ingewikkeld is dat gezamenlijke behandeling niet opportuun is, waarbij volgens de wetgever met de nodige terughoudendheid moet worden gekomen tot het oordeel dat een dergelijke ontneming inderdaad te ingewikkeld is.³⁸ De enkele omstandigheid dat het financiële onderzoek bij aanvang van de hoofdzaak nog niet is afgerond, hoeft blijkbaar geen zelfstandige reden te vormen om de ontnemingsvordering later in een afzonderlijke procedure aan te brengen.³⁹

In de huidige praktijk wordt de ontnemingsvordering doorgaans apart behandeld op het moment dat er sprake is van een complex (fraude)onderzoek waarbij het achterhalen van wederrechtelijk verkregen vermogen veel tijd kost.⁴⁰ Dit is met name aan de orde op het moment dat het wederrechtelijk verkregen vermogen wordt verhuuld en/of dat er sprake is van witwassen. Hierbij kan gedacht worden aan het gebruik van constructies met rechtspersonen en internationale offshore vennootschappen, het gebruik van trustkantoren, het gebruik internationale geldstromen en/of valse documentatie en boekhoudingen. De oorzaak van het tijdsverloop ligt niet alleen in de complexiteit van de constructies die moeten worden ontrafeld, maar ook in het gegeven dat een deel van het onderzoek in het buitenland moet plaatsvinden. In dit soort gevallen ligt splitsing van de procedures voor de hand

³⁵ Zie ook *Kamerstukken II 1989/90*, 21 504, nr. 3, p. 34.

³⁶ Zie pag. 40 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6.

³⁷ De term strafrechtelijk financieel onderzoek laat overigens onverlet dat er ook financieel onderzoek kan worden verricht zonder dat daarvoor een sfo ex art. 126 WvSv wordt ingesteld.

³⁸ Zie art. 6.4.1.1, eerste lid en pag. 40 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6.

³⁹ Zie pag. 40/41 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6.

⁴⁰ Op pag. 41 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6 wordt in dit verband opgemerkt dat bij ingewikkelde zaken bijvoorbeeld kan worden gedacht aan zaken waarin de rol van verschillende verdachten in de zaak bekend moet zijn voor de toedeling van de vordering, of waarin men afhankelijk is van buitenlandse autoriteiten voor het traceren van vermogen, of waarin nog onduidelijkheid bestaat over de fiscale afwikkeling of over de uitkomst van een schikkingsvoorstel. Deze aspecten dragen in veel gevallen bij aan het lange tijdsverloop van een onderzoek naar wederrechtelijk verkregen vermogen in fraudezaken.

zodat het onderzoek in de hoofdzaak geen onnodige vertraging oploopt en de ontneming indien nodig door gespecialiseerde magistraten kan worden behandeld.

Kennisneming processtukken

In het verlengde van de heimelijkheid en de gescheiden procedure stelt het Platform voor om in de toelichting aan te geven wat de processuele gevolgen zijn van het splitsen dan wel het samenvoegen van het financieel onderzoek en het onderzoek in de hoofdzaak, in het bijzonder ten aanzien van de dossiervorming en het begrip processtukken. Onduidelijk is bijvoorbeeld of het begrip 'processtukken' als gedefinieerd in artikel 1.8.1.141 ook de bewijsmiddelen omvat die van belang kunnen zijn voor het financiële onderzoek naar wederrechtelijk verkregen voordeel.

In de huidige conceptvoorstellen van de Boeken 1 en 6 is geen bepaling opgenomen die het uitstel van kennisneming van processtukken in het kader van het financiële onderzoek voor de ontnemingsmaatregel regelt. Het Platform stelt voor, mede in het kader van eerder genoemd belang van de heimelijkheid, alsnog in een dergelijke bepaling(en) te voorzien⁴². Met dergelijke bepalingen, al dan niet in combinatie met een bepaling conform artikel 126f lid 3 WvSv in Boek 6, kan de heimelijkheid van het afzonderlijke financiële onderzoek in ieder geval tot aan het requisitoir worden behouden indien nodig. Tevens wordt voorgesteld in de memorie van toelichting te verduidelijken wat moet worden verstaan onder het begrip 'ontnemingsdossier' en welke (proces)stukken daarvan deel uitmaken.

Versnellen van het financieel onderzoek

Ten slotte is het Platform met de wetgever van mening dat het vervolgingsproces gebaad is bij een spoedig verloop van het onderzoek. Daar valt, ook als het gaat om ingewikkelde onderzoeken, verbetering te halen. Het Platform denkt in de toekomst graag mee over extra (alternatieve) maatregelen die dit proces kunnen versnellen.

Titel 4.2: Beklag tegen inbeslagneming

Ten aanzien van Titel 4.2 (Beklag tegen inbeslagneming) wordt opgemerkt dat de redenen van aanpassing van de beklagmogelijkheden⁴³ worden onderschreven. Ten aanzien van het beklag tegen de inbeslagneming van voorwerpen wordt nog opgemerkt dat met name met betrekking tot administratieve bescheiden⁴⁴ in de huidige praktijk doorgaans afspraken worden gemaakt met de beslagene, in de zin dat op diens verzoek kopieën verstrekt kunnen worden van in beslag genomen bescheiden voor zover deze bepaalde bescheiden voor zijn dagelijkse bedrijfsvoering nodig heeft, of inzage wordt verleend in de onder hem in beslag genomen bescheiden onder toezicht van de opsporingsinstantie waar die bescheiden voor het onderzoek zijn opgeslagen. Deze praktische afspraken kunnen voorkomen dat een klaagschrift tegen de inbeslagneming van voorwerpen wordt ingediend.

Om een al te zware belasting van de opsporingscapaciteit in dit verband te

⁴¹ Het huidige art. 149a, tweede lid WvSv.

⁴² In lijn met het huidige art. 126f WvSv

⁴³ Zoals verwoord in § 5.2 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6 (pag. 47 e.v.).

⁴⁴ Dit geldt uiteraard niet of veel minder voor digitale gegevens, aangezien die gegevens vrijwel altijd worden gekopieerd, zodat de 'beslagene' doorgaans niet de feitelijke macht daarover verliest.

voorkomen, dienen naar de mening van het Platform ten aanzien van de teruggave van bestanden de volgende uitgangspunten gehanteerd te worden. Ten eerste zou moeten gelden dat, mede gelet op de risico's en kosten van het teruggeven van bestanden, teruggave van bestanden alleen aan de orde is als daarvoor een zwaarwegend belang kan worden aangetoond door belanghebbende. Ten tweede moet het gaan om een beperkt aantal bestanden, die door de belanghebbende specifiek zijn aangeduid.

Verder wordt met instemming geconstateerd dat de huidige termijnen van behandeling van klaagschriften die door verschoningsgerechtigden zijn ingediend, worden gehandhaafd en in Boek 2 een plaats zullen vinden.⁴⁵

Hoofdstuk 6: Schadevergoeding en kosten

1. Schadevergoedingsregeling

In artikel 6.6.1.6, eerste lid, wordt bepaald dat een verzoek tot schadevergoeding wordt ingediend bij de officier van justitie in het arrondissement waar de zaak wordt vervolgd of waar die het laatst werd vervolgd, of bij de officier van justitie onder wiens verantwoordelijkheid het (schadeveroorzakend) strafvorderlijk optreden heeft plaatsgevonden. In het tweede lid van dit artikel is de mogelijkheid opgehouden dat de schadeveroorzakende (opsporings)instantie een verzoek tot schadevergoeding rechtstreeks ontvangt. Dit is geheel in lijn met de huidige praktijk, waardoor ook na de wetwijziging de mogelijkheid blijft bestaan van een laagdrempelige afdoening van schades en voor direct contact tussen burger en schadeveroorzakende instantie. Hoewel op pag. 69 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6 als uitgangspunt wordt genomen dat de benadeelde binnen de gestelde termijn een verzoek tot schadevergoeding doet aan de officier van justitie, is in de huidige praktijk juist veeleer gebruikelijk dat de benadeelde zich rechtstreeks richt tot de schadeveroorzakende instantie⁴⁶.

Ten aanzien van het bepaalde in artikel 6.6.1.6, tweede lid, wordt in de toelichting onder andere opgemerkt dat een algemene maatregel van bestuur nader zal bepalen in welke gevallen de officier van justitie in ieder geval de beslissing overdraagt aan de schadeveroorzakende instantie⁴⁷.

Het wetsvoorstel maakt de officier van justitie primair verantwoordelijke voor een reactie op een schadeclaim. Nu is dat de schadeveroorzakende instantie zoals een BOD of de politie zelf. De wettekst dwingt de officier van justitie niet om de opsporingsdienst in een besluit te betrekken ook wanneer (alleen) de BOD of de politie de schade heeft veroorzaakt. Dit is een verzwakking van de rechtspositie van de BOD-en. Het platform acht dit niet wenselijk. Het platform acht het wenselijk dat opsporingsinstanties schadeclaims die (mede)zien op hun eigen optreden zelfstandig kunnen blijven afhandelen.

Het Platform is ook bezorgd dat de voorgestelde regeling leidt tot een verzwaring van de administratieve lasten en dat het niet altijd leidt tot een verbetering van de positie

⁴⁵ Zie § 5.2.4 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6.

⁴⁶ Zie ook pag. 128 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6.

⁴⁷ Zie pag. 128-129 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6.

van de burger ten opzichte van de huidige regelgeving en praktijk. Wanneer de officier van justitie een schadeclaim behandelt die (mede) is veroorzaakt door handelen van een opsporingsdienst, dan zal de officier van justitie die opsporingsdienst om informatie verzoeken die vervolgens verstrekt moet worden. In gevallen waarbij de opsporingsdienst de enige schadeveroorzakende instantie is, kan het tussenplaatsen van de officier van justitie leiden tot inefficiëntie en verzwaring van administratieve lasten.

Het Platform vindt het wenselijk dat wanneer een schadeclaim ziet op het optreden van een opsporingsdienst de officier van justitie deze claim doorstuurt naar de betreffende dienst. Dit kan door deze gevallen te benoemen in de voorgestelde algemene maatregel van bestuur.

In de concepttoelichting wordt verder opgemerkt dat, ingeval meerdere instanties een rol hebben gehad in de schadeveroorzakende gebeurtenissen, het goed denkbaar is dat de officier van justitie de beslissing op het verzoek deels overdraagt aan de politie. Dit zal bij algemene maatregel van bestuur worden uitgewerkt⁴⁸. Uit de huidige toelichting is echter niet op te maken wat de reden is dat de officier van justitie, zo die al het verzoek tot schadevergoeding in eerste instantie ontvangt⁴⁹, de afhandeling aan de *politie* zou moeten overdragen, zeker indien de politie niet een van de schadeveroorzakende instanties is. Bovendien zou deze procedure ertoe kunnen leiden dat een verzoek tot schadevergoeding dat in eerste instantie is ingediend bij een van de schadeveroorzakende instanties, eerst aan de officier van justitie wordt doorgezonden die op zijn beurt het verzoek overdraagt aan de politie, hetgeen een omslachtige wijze van afhandeling tot gevolg heeft waardoor de gelaedeerde langer in afwachting moet blijven van een beslissing op zijn verzoek tot schadevergoeding.

Het Platform verzoekt deze passage nader toe te lichten, dan wel aan te passen indien eigenlijk beoogd is de officier van justitie een coördinerende rol te laten vervullen in gevallen waarin verzoeken om schadevergoeding op meerdere schadeveroorzakende instanties betrekking hebben. Bijvoorbeeld om te kunnen bepalen in hoeverre iedere instantie mede heeft bijgedragen aan de schade en voor welk deel van de uiteindelijke schade aansprakelijk is.

Van civiel recht naar strafrecht

Het voorstel beoogt de schadevergoedingsprocedure over te brengen van de civiele rechter naar de strafrechter. De voorgestelde tekst leidt echter tot een verzwakking van de procespositie van de BOD-en in de gevallen dat die de schadeveroorzakende partij zijn. De schadeveroorzakende partij, niet zijn de het OM, is geen gelijkwaardige procespartij en kan niet in alle gevallen zelfstandig in hoger beroep. Het Platform acht deze verzwakking van haar rechtspositie niet wenselijk en verzoekt de wetgever de voorgestelde wettekst te wijzigen zodat een volledige waarborging van de rechtspositie gehandhaafd blijft.

Beslistermijn

Het voorstel bevat een beslistermijn van drie maanden te verlengen met 3 maanden voor de officier van justitie of de schade veroorzakende instantie. Aangezien

⁴⁸ Zie pag. 129 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6, en pag. 133 voor de mogelijke inhoud van de algemene maatregel van bestuur.

⁴⁹ Zie hiervoor

schadeclaims in fraude zaken zeer complex kunnen zijn, verwacht het platform dat deze termijn in veel gevallen te kort zal zijn en acht het wenselijk dat een bepaling wordt opgenomen dat de termijn met goedvinden van beide partijen kan worden verlengd. Ook kan het wenselijk zijn om de uitkomst van de strafzaak af te wachten.

2. Vergoeding van kosten

In artikel 6.6.2.3, eerste lid, wordt de mogelijkheid van een vergoeding voor gemaakte kosten in het kader van de uitvoering van een bevel tot uitlevering of overbrenging van voorwerpen van de officier van justitie of de rechter-commissaris uitgebreid naar elk daartoe strekkend bevel, ook wanneer een dergelijke vordering haar grondslag vindt in een bijzondere wet.⁵⁰ Het artikel formuleert de vergoeding van kosten in dit verband weliswaar als een mogelijkheid (kan-bepaling), maar de toelichting is op dat punt stelliger: de achterliggende gedachte van deze bepaling is dat kosten die derden moeten maken ten behoeve van justitie, *worden vergoed*.⁵¹

Over de uitbreiding van deze kostenvergoeding wordt in de paragraaf over de uitvoeringsconsequenties niets vermeld.⁵² Een gevolg van deze wijziging zou echter kunnen zijn dat in ieder geval het aantal gedane verzoeken om vergoeding van gemaakte kosten aanzienlijk zal stijgen, waardoor er ook meer mensuren gemoeid zullen zijn met de behandeling van dergelijke verzoeken.⁵³ Daaraan doet niet af dat het ook in het gemoderniseerde Wetboek van Strafvordering, zoals gezegd, zal gaan om een kan-bepaling zodat de uitkomst van de behandeling ook kan zijn dat kosten niet vergoed zullen worden.

Gelet op het voorgaande stelt het Platform voor om in de toelichting op dit artikel nader te verduidelijken dat het hier primair zal gaan om kosten die uitstijgen boven een bepaald niveau, bijvoorbeeld omdat de derde tot wie het bevel is gericht meer dan gemiddelde moeite moet doen om bepaalde gegevens te verzamelen ten behoeve van een strafrechtelijk onderzoek.

⁵⁰ Zie ook pag. 135 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6.

⁵¹ Zie eveneens pag. 135 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6.

⁵² Zie § 9.7 van de conceptmemorie van toelichting op Boek 6.

⁵³ Een kwantitatieve indicatie van deze uitvoeringsconsequentie is niet te geven, omdat niet is in te schatten hoeveel verzoeken om vergoeding van kosten als hier bedoeld, in de toekomst daadwerkelijk gedaan zullen gaan worden. Bevelen en vorderingen als hier bedoeld komen in de praktijk echter zeer regelmatig voor, zowel in het kader van het strafrechtelijke onderzoek als in het financiële onderzoek in het kader van de ontneming.